

**Directoraat-generaal Natuur
en Visserij**
Cluster Soorten

Auteur

TER BESLISSING
Datum

1 december 2025

Kenmerk
DGNV-S / 102786895

Kopie aan

Bijlage(n)
4

Aan de Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

nota
TER BESLISSING

Beslisnota bij Kamerbrief aanbidding Landelijk
aanvalsplan invasieve exoten

Parafenroute

Aanleiding

Naar aanleiding van twee moties is een landelijk aanvalsplan invasieve exoten opgesteld. Het landelijk aanvalsplan invasieve exoten (verder; aanvalsplan) beschrijft hoe de aanpak van deze soorten op dit moment is georganiseerd, welke maatregelen er nodig zijn om deze aanpak te versterken en welke financiële consequenties daaraan verbonden zijn. Met deze beslisnota wordt de aanbiedingsbrief en de opgemaakte versie van het aanvalsplan aan u voorgelegd ter instemming, zodat het aanvalsplan na behandeling in de RFL en de Ministerraad van 19 december door u ná het Kerstreces kan worden verzonden naar de Tweede Kamer.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- In te stemmen met verzending van de aanbiedingsbrief (bijlage 1) met het aanvalsplan (bijlage 2) en het provinciaal ambitiedocument (bijlage 3) aan de Tweede Kamer.
- Na goedkeuring door de RFL en Ministerraad deze stukken ná het Kerstreces te verzenden aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- U heeft op 24 november j.l. uw akkoord gegeven op het aanvalsplan en ingestemd met agendering van het aanvalsplan in de Commissie Fysieke Leefomgeving (CFL) van 2 december en de Raad voor de Fysieke Leefomgeving (RFL) van 16 december aanstaande voor besluitvorming.
- Verzending na het Kerstreces wordt aanbevolen, zodat het aanvalsplan niet aan de aandacht ontsnapt tijdens de feestdagen.

- In het aanvalsplan (bijlage 2) zijn de landelijke afspraken opgenomen die LVVN en provincies hebben gemaakt over prioritering en de aanpak van invasieve exoten, met daarbij de ambities per soort en een financieringsopgave voor de komende vier jaar.
- Over specifieke invasieve exoten die de waterschappen aangaan (muskus- en beverrat, uitheemse rivierkreeften, waterplanten) is met de Unie van Waterschappen (UvW) ambtelijk afstemming geweest.
- Met de beschikbare middelen wordt prioriteit gegeven aan preventie en vroegtijdige detectie en eliminatie van invasieve exoten waarvoor eliminatie het doel is, en het versterken van afstemming en samenwerking met medeoverheden en relevante gebiedspartners.
- Op wijdverspreide soorten zoals Japanse duizendknoop, nijlgans en reuzenberenklauw zal geen extra inzet worden gepleegd, zolang hiervoor geen extra middelen beschikbaar worden gesteld.
- De wensen die u in de Staf van 15 oktober j.l. benoemde zijn met de provincies besproken en hiermee is ingestemd in de Regiegroep Natuur van 30 oktober j.l.. Beide afspraken zijn opgenomen in bijlage 9 van het aanvalsplan en gemarkeerd:
 - De provincies leveren (op korte termijn) financieel inzicht over de totale provinciale inzet op invasieve exoten in 2024 en (achteraf) over de besteding van de circa € 7,3 mln aan de landelijk afspraken.
 - LVVN gaat met voorrang aan de slag met een ministeriële regeling om de inzet van het geweer voor een lijst van invasieve exoten landelijk toe te staan.
- In de Regiegroep Natuur van 30 oktober gaven de provincies aan dat zij de vrijgemaakte € 7,3 mln waarderen en instemmen met de inspanningsverplichting om de overeengekomen landelijke afspraken te realiseren. Wel constateerden zij dat het beschikbare budget niet voldoende is om de totale opgave van het provinciale ambitiedocument te realiseren.

Toelichting

Financiering

- De totale financieringsvraag van het aanvalsplan bedraagt 176,1 miljoen euro. Dit bedrag bestaat uit 8 miljoen euro voor de inzet van LVVN op preventie en 168,1 miljoen euro voor het provinciaal ambitiedocument (indicatie en inclusief maatregelen tegen uitheemse rivierkreeften in natuurgebieden).
- Bij de voorjaarsbesluitvorming 2025 heeft LVVN middelen vrijgemaakt om een eerste start te maken ten behoeve van het landelijk aanvalsplan invasieve exoten, te weten 4,6 miljoen euro in 2025 en 4,6 miljoen euro in 2026. Met deze middelen wordt de inzet van zowel provincies als ook LVVN gefinancierd waarbij de focus ligt op preventie en vroegtijdige eliminatie van invasieve exoten.
- Via decentrale uitkering (DU) gaat in totaal circa 7,3 miljoen euro verdeeld over 2025 en 2026 naar de provincies voor vroegtijdige detectie en eliminatie van invasieve exoten met een eliminatiedoelstelling. De provincies hebben in de Bestuurlijke Advies Commissie Landelijke Gebied (BAC LG) van 27 november j.l. ingestemd met de inspanningsafspraken zoals beschreven in (de bijlagen 6, 7 en 9 van) het aanvalsplan.

- Besluitvorming over een vervolg of aanvullende inspanning is aan een nieuw kabinet of voor de Voorjaarsbesluitvorming 2026.

Inhoudelijke aandachtspunten bij het aanvalsplan

- Voor 26 invasieve exoten die afgelopen augustus op de Europese Unielijst zijn geplaatst, zijn in het aanvalsplan geen afspraken of kostenindicatie opgenomen. De onderhandeling met de provincies over de overdracht van de verantwoordelijkheid voor de eliminatie of beheersmaatregelen moet nog starten. Dit zal in een separaat traject plaatsvinden.
- Voor uitheemse rivierkreeften is een apart traject gestart (Programma Ontwikkeling Beheersingsaanpak Uitheemse Rivierkreeft). In dat traject wordt geld vrijgemaakt voor onderzoek. Er is geen financiering voor bestrijding.
- LVVN verwijst invasieve exoten die schadelijk zijn voor andere belangen en beleidsterreinen dan die onder de verantwoordelijkheid van LVVN vallen nadrukkelijk door naar de (recent opgestarte) interdepartementaal coördinatiestructuur plaagsoortbeheersing. In deze coördinatiestructuur participeren naast LVVN ook de ministeries van IenW, VRO en VWS.
- Het aanvalsplan stelt een verkenning voor van een mogelijk nationaal handelsverbod op invasieve exoten die niet op de Unielijst staan (of daar op kunnen komen) en in Nederland problematisch zijn.
- Het aanvalsplan stelt vroege eliminatie voor van invasieve exoten die (nog) niet op de Europese Unielijst staan. Uit het beschikbare budget van 1,6 miljoen euro voor LVVN kan met de eliminatie een start worden gemaakt.
- Het aanvalsplan benoemt de positieflijst zoogdieren en de positieflijst reptielen (in ontwikkeling), als maatregel om het risico op introductie en verspreiding van invasieve dieren te verminderen.
- In het aanvalsplan komt het doden en opvangen van invasieve exotische dieren aan de orde. Daarbij wordt algemeen opgemerkt dat onnodig pijn en lijden dient te worden voorkomen, maar het aanvalsplan gaat verder niet specifiek in op dierenwelzijn.
- De aanbiedingsbrief kondigt aan dat de Raad voor Dieraangelegenheden in het eerste kwartaal van 2026 een zienswijze zal uitbrengen over de spanning die bestaat tussen behoud van natuur en in sommige gevallen de maatschappelijke wens om geen dieren te doden.
- Voldoende handhaving capaciteit bij NVWA en RVO voor maatwerk en meer aandacht voor handhaving is een verbeterpunt wat binnen LVVN richting NVWA opgepakt en georganiseerd dient te worden. Hiervoor zijn op dit moment nog geen structurele middelen beschikbaar gemaakt.
- Mariene exoten staan in een apart hoofdstuk, omdat het mariene ecosysteem, de (internationale) problematiek, verdragen en wetgeving, betrokken partijen en aanpak sterk afwijken van de invasieve exoten op land en zoetwater.

Proces

- Dit landelijk aanvalsplan invasieve exoten is opgesteld naar aanleiding van de motie Van der Plas van BBB en de motie Van Campen, Valstar en Grinwis van VVD en CU (Kamerstukken 36 410 XIV nr. 11 en nr. 12).
- U heeft op 18 december 2024 een brief aan de Tweede kamer gestuurd met daarin de contouren van dit landelijk aanvalsplan (Kamerstuk 26407 nr. 154).
- De provincies hebben op verzoek van LVVN een provinciaal ambitiedocument

invasieve uitheemse soorten opgesteld en eind 2024 aangeboden aan LVVN. Dit wordt als bijlage bij de Kamerbrief meegestuurd aan de Tweede Kamer.

- Op 9 april 2025 hield de Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur een technische briefing over de contouren van het aanvalsplan.
- U heeft ingestemd met de landelijke afspraken bij het provinciaal ambitiedocument invasieve uitheemse soorten over de prioriteiten en de besteding van beschikbare middelen door de provincies (nota DGNV-S / 101446171). Deze landelijke afspraken met de provincies zijn in het aanvalsplan verwerkt als bijlagen 6, 7 en 9.
- Het aanvalsplan (en de landelijke afspraken die daarin zijn opgenomen) is ambtelijk afgestemd met het Interprovinciaal Overleg (IPO), provincies, UvW, Rijkswaterstaat en de departementen MinFin, IenW, VWS, VRO en EZ/KGG.
- Het aanvalsplan wordt als schriftelijke mededeling in het Bestuurlijk Overleg Natuur van 8 december 2025 gedeeld met onder meer het IPO en de UvW.
- De UvW heeft besloten de landelijke afspraken niet meer voor instemming aan de Commissie Water Systemen van de UvW van 14 november 2025 voor te leggen. In de laatste bijlage van het aanvalsplan (verantwoording gevolgd proces) is dit gecorrigeerd.